

פחד דוד

פרשת
בלק
ז' תמוז
תשע"ד
723

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי **דוד חנניה פינטו** שליט"א

בן הצדיק המלוכ"ן רבי **מושה אהרן פינטו** זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוכ"ן רבי **חיים פינטו** זיע"א

שיחה שבועית לפרשת השבוע מאת מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

משכיל לדוד

גאולת מצרים בזכות שמירת העינים

את עם ישראל - על ידי שיגרמו להם לפגום בקדושת עיניהם וגופם, מכל מקום ביקש לשלוח שליחים לבלעם כדי לשאול את דעתו באיזו דרך ובאיזה אופן ניתן להכשיל את ישראל. והדבר הוא פלא, אם בלק ידע ששמירת העיניים היא מקור השמירה של ישראל, ובזמן שפוגמים בעיניהם שכנית ה' מסתלקת מהם, מדוע לא חיפש להכשילם בעצמו, אלא הזדקק לעזרת בלעם הרשע.

וביאור הדברים, שאם נתבונן נראה שכוחם של בלק ובלעם היה רב מאוד - כל אחד בפני עצמו, ומצד הטבע לא היו זקוקים זה לעזרת זה על מנת להכשיל את ישראל, אך בחסדי ה' כי רבים הם, נכנסה בהם המחשבה שאין מספיק בכוחם לבדם לפעול כנגד עם ישראל ללא עזרת אומה נוספת. ולמעשה היה זה חסד גדול מאת הבורא, שלמרות שבלעם ינק את כוחו מהנחש הקדמוני ונעשה ראש לטומאה, וכן הכפיל ושילש את טומאתו בזה ששכב עם האתון, עם כל זאת, לא היתה בידו יכולת לפגוע בעם ישראל לבדו, אלא היה זקוק לעזרת בלק. ומן העבר השני, אנו מבחינים שלמרות שבלק הכיר בכוחם של עם ישראל בשמירת העיניים, וידע מהי הדרך הנכונה והקלה ביותר להכשילם, עם כל זאת, הוא לא פעל לבדו, אלא ביקש את עזרת בלעם בכדי לפגוע בעם ישראל.

ונראה לומר שלעיתים יש אויבים שבכוחם להרע לעם ישראל מצד עצמם לבדם מבלי שיצטרפו לעזרתה של אומה אחרת, אך הקב"ה ברחמיו הרבים מחליש את כוחותיהם ומפריד את טומאתם, על מנת שיחשו צורך להתחבר לאומה אחרת בכדי להרע לישראל. והנה עד ששתי האומות מתחברות יחדיו בכדי להצר את רגלי ישראל, הן מספיקות לריב ולהסתכסך ביניהן, וכך יוצא שעם ישראל זוכה להינצל מעצתם הרעה. וזה בדיוק מה שארע עם בלק ובלעם, שלמרות שכל אחד מביניהם ידע כיצד ניתן לפגוע בעם ישראל, נכנסה בהם רוח חולשה עד שהרגישו שאינם מסוגלים לפגוע בעם ישראל לבדם, אלא זקוקים לעזרת אומה נוספת, אך עד שבאו להתחבר ולהתקשר זה עם זה, הקב"ה הכניס ריב ומדון ביניהם, ובמקום שילחמו כנגד עם ישראל, הם יצאו להילחם זה כנגד זה, ושכחו את האויב העיקרי שלשמו הם ביקשו להתאחד.

אם ניקח את שתי האותיות הראשונות משמותיהם של **בלעם ובלק**, נקבל את המילה 'בלבל'. לומר לך שהקב"ה בלבל אותם לבל יפגשו אחד עם השני, ושימצאו במריבה תמידית ביניהם. ולמרות שנתחברו לקלל את בני ישראל, הסתכסכו ביניהם פעם נוספת. למען דעת צדקות ה'.

בחז"ל (סנהדרין קה, א) יש מחלוקת האם בלעם הרשע היה בנו של לבן הארמי, או שבלעם היה לבן בעצמו. ומכל מקום, בין אם בלעם היה לבן בעצמו ובין אם בלעם היה בנו של לבן, הרי שהיה קשור בקשר דם לעם ישראל, היות ולבן היה הסבא של השבטים בכך שהיה אביהם של רחל ולאה נשות יעקב שילדו את השבטים הקדושים. ולפי הדעה שבלעם היה בנו של לבן, יוצא שבלעם היה דודם של השבטים, שהרי הוא אח של אימותיהן רחל ולאה. וידוע שבדרך כלל, הדוד אוהב את בני אחותו.

כמו כן מובא בחז"ל (עי' זהר ח"ג קצד, ב) שבלעם הרשע היה יונק טומאה ישירות מן הנחש הקדמוני שהוא קליפת הטומאה, ומשום כך היה כוחו גדול בפיו, היות והיה יונק ישירות מקליפת הטומאה שהתלבשה על הנחש הקדמוני. ובדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו (מכות י, ב), לפיכך סייעו מן השמים לבלעם להיות הטמא שבטמאים (ע"ש), היות וגילה דעתו שברצונו להידבק בטומאה ובקליפה. וכך גברה והתעצמה בו טומאתו עד שנעשה ראש וראשון לטומאה.

ולאור זאת נראה להקשות, אם כוחו של בלעם היה כל כך גדול בטומאה - בפרט בפיו, מדוע לא בקש לקלל את ישראל מעצמו אלא הוצרך שבלק יקרא לו. וביותר, לשם מה יעץ בלעם לבלק שישלח את בנות מואב שיחטיאו את ישראל, הרי בלעם ידע שאלוקיהם של אלו שונא זימה (סנהדרין קו, א) ואם כן בלעם היה יכול לבדו ליעץ לבני עמו שישלחו את בנותיהם לבני ישראל ויכשילו אותם כפי שנעשה לאחר מכן בשיטים, ובה היה מרע ומציק לישראל. ומפני מה לא עשה זאת בעצמו, אלא ביקש מבלק שישלח את בנות מואב להכשיל את ישראל.

אם כן שתי קושיות עולות מאלו הדברים - האחת, מדוע לא רצה בלעם לקלל את ישראל בפיו שינק טומאה מהנחש הקדמוני. ומדוע אמר לבלק מלך מואב שישלח את בנות עמו להכשיל את ישראל ולא עשה זאת בעצמו.

ויש עוד לעורר ולהקשות, על פי הידוע שבלק עצמו ידע שכוחם של ישראל טמון בשמירת העיניים וטהרת הגוף, כפי שמסר בידי שליחיו לומר לבלעם (במדבר כב, ה) "הנה עם יצא ממצרים הנה כסה את עין הארץ". וראיתי בספר "תפארת שלמה" על התורה (בלק ד"ה אולי אוכל), שבלק התכוון לומר לבלעם שהנה עם יצא ממצרים - מקום ערוות הארץ, ולמרות שמצרים היא מקור הזוהמה והטומאה, עם כל זאת עם ישראל הצליח לצאת ולהיגאל משם, היות ושמרו על עיניהם ולא נכשלו במ. וזהו הנאמר 'כסה את עין הארץ', שעם ישראל כיסה את עיניו מלראות את זוהמת מצרים ולפיכך זכה להיגאל ביד רמה ובזרוע נטויה.

והנה למרות שבלק ידע מהי הדרך שבה ניתן להכשיל

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

הדלקת נרות 19:13 | 19:28 | 19:21 | 19:29

מוצאי שבת 20:31 | 20:33 | 20:35 | 20:32

רבינו תם 21:06 | 21:03 | 21:07 | 21:04

הילולא דצדיקיא

ז - רבי אליהו סלימאן מני

ח - רבי חיים משאש
מח"ס "נשמת חיים"

ט - רבי יקותיאל יהודה צבי
מקלויזנבורג

י - רבי ישראל יעקב אלגאזי
מח"ס "ארעא דרבנן"

יא - רבי צבי הירש מזידיטשוב
מח"ס "צבי לצדיק"

יב - רבי יעקב ב"ר אשר
בעל הטורים

יג - רבי אלחנן וסרמן הי"ד

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל
ישלח הודעה: p@hpinto.org.il

במה מפטירין

הפטרת השבוע:

"זהיה שארית יעקב". (מיכה ה-ו)

הקשר לפרשה: בהפטרה מסופר על חסדי השי"ת שעשה עם ישראל, בכך שנתן בלבו של בלעם לברך את ישראל, שהוא מענין הפרשה כשבלק מלך מואב ובלעם הרשע ביקשו לקלל את עם ישראל, ולבסוף נמצא מברך.

"והכרתי פסילך ומצבותיך מקרבך". (מיכה ה-יב)

כתב רבינו הרמב"ם (הלכות דעות; ב. ג.) שכל הכועס כאילו עובד עבודה זרה. והטעם הוא כיון שהכעס נובע מחמת המרה המתפשטת בכל הגוף. וידועים הם דברי הרמב"ם שאם האדם עובד את השי"ת בעבור חמדת הממון או בעבור סיבות אחרות - אזי אין הוא נחשב כעובד ה' אלא כאילו הוא עובד את הממון. כי יתכן שאם יבצר ממנו הממון, כבר לא יעבוד את השי"ת.

ובזה אפשר לפרש את הכתוב "והכרתי פסילך ומצבותיך מקרבך". דהיינו שלעתיד לבוא יכרית השי"ת את העבודה זרה 'מקרבך' - כגון הכעס או חמדת הממון שזה נחשב לו כאילו עובד לפסל, ומידה זו יכריתו ממנו לעתיד לבוא.

(אהבת יהונתן)

"הגיד לך אדם מה טוב". (מיכה ו. ח)

הנה ישנם הרבה מצוות שהיצר הרע מסמא את עיני האדם שהוא לא יראה בטובה של המצוה, אולם אדם אחר הוא כן רואה את הטוב שמגיע לאדם אחר שיעשה את המצוה כתיקנה. וזאת מהסיבה הפשוטה שלאדם אחר היצר הרע לא מגיע אליו בכדי לסמא את עיניו, אלא רק לאותו אדם שחושב לקיים את המצוה.

וזהו שאומר הנביא "הגיד לך אדם מה טוב".

מי יגיד לך מהו הטוב?

רק 'אדם'. מישהו אחר שמביט מבחוץ ורואה את הטובה שמגיע לך אחר שתקיים את המצוה. ולכן 'הגיד לך אדם' - זר, מה טוב.

"והצנע לכת עם אלהיך". (מיכה ו. ח)

דרשו רבותינו ז"ל בגמרא (מכות כד.) "והצנע לכת - זו הוצאת המת והכנסת כלה".

הנה בחיים הרגילים והשגרתיים, אופיו של האדם לא ניכר בהם. מתן ניתן לעמוד על טיבו של האדם ועל אפיו? רק בשעה שהוא יוצא משיווי משקלו, כגון בשעת שמחה גדולה השרויה במעונו שאז ניתן להכיר את פנימיותו של האדם, שכך אמרו חז"ל 'נכנס יין יצא סוד'. וכמו כן בשעת אסון חלילה אפשר להכיר את פנימיות האדם אם הוא לא נכנס למשבר ומאבד את אמונתו בצור העולמים.

ולפיכך אם האדם מצניע לכת גם ב'הכנסת כלה', היינו ברגעי שמחה או ב'הלויית המת' דהיינו ברגעי צער ואבל, הרי זה סימן שהוא איש המעלה.

("כוכב מיעקב")

במסילה נעלה

באשר הוא שם

ניסיתי לשכנע אותו שיצא לדרך רק למחרת, אך היהודי עמד על שלו ואמר שעליו למהר, כיון שתוכננה עבורו פגישה חשובה עוד הלילה.

לא המשכתי להפציר בו עוד. אולם כאשר שוחחתי עימו על תוכניותיו, התברר לי שהפגישה שתוכננה עבורו היא אינה פגישה עסקית, אלא פגישה שכולה חטא ר"ל.

באותם רגעים שאלתי את עצמי; האם במהלך יום הכיפורים הקב"ה קיבל את תשובתו של היהודי, למרות שכבר בערב יום הכיפורים היה בכוונתו ללכת לחטוא מיד לאחר החג הקדוש?

השבתי לעצמי שהקב"ה הוא אב הרחמן המכיר את נפש ברואיו, ויודע על מלחמת היצרים התמידית בקרבם. על כן בחסדיו הרבים והפשוטים, כאשר הוא בא לדון את בריותיו על מעשיהם - הוא דן כל יהודי 'באשר הוא שם', כלומר על פי מדרגתו באותה שעה. גם אם בלבו של אותו יהודי ישנן כוונות או הרהורים לעבור בעתיד על עבירה מסוימת, מסתבר שבמהלך היום הקדוש הוא התחרט ולא חפץ במעשים אלו. וכל עוד הוא לא החזיק בחטא ממש - מעלה עליו הבורא כאילו לא חטא.

לכן אין ספק שתשובתו של היהודי במהלך יום הכיפורים התקבלה לרצון, כיון שביום הכיפורים היהודי עדיין לא חטא. ועל כן הדבר לא עמד לחובתו.

המעשה הבא ארע עימי ביום הכיפורים, יום התשובה הגדול והנורא, וזכיתי ללמוד ממעשה זה מוסר גדול על מתנת התשובה הנפלאה שקיבלנו מבורא עולמים.

בערב יום הכיפורים הגיע לשיבתנו בליאון שבצרפת, יהודי אלמוני שהצטרף לתפילות כסדרן. במשך כל יום הכיפורים נראה היהודי בבית המדרש, ועמד בתפילתו לפני הקב"ה.

לקראת תפילת הנעילה פניתי לבני הישיבה ושאלתי אותם: "האם יהודי זה מוכר לכם?"

"לא. השיבו הבחורים. איננו מכירים אותו, והוא גם איננו מבני המקום".

לשמע דבריהם ניגשתי אל היהודי ושאלתי אותו מהיכן הוא הגיע, היכן ישן בליל החג והיכן הוא מתכוון לאכול במוצאי הצום.

היהודי סיפר לי שהוא הגיע לכאן מפריז הברירה, ובליל החג כיון שלא מצא מקום לינה - הוא הניח את ראשו לשינה חטופה בישיבה.

מיד הזמנתי אותו לביתי, כדי שיאכל עימנו לאחר הצום וינוח מעט בטרם ימשיך בדרכו.

אולם היהודי סירב בנימוס להזמנתי, ואמר שהוא אמנם מותש מתפילות היום, אך עליו להגיע למרסיי הרחוקה עוד הלילה, ולכן לא יוכל להתעכב בביתי.

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

לא לפרסם ולא לשנוא

אדם בינוני שדרכו להזהר מרוב החטאים, וראהו אדם שעושה עבירה במזיד, אם הוא יכול לדונו לכף זכות כגון שלא ידע את גודל החטא וכדומה, עליו לדונו כן, ואסור לו לפרסם חטאו, ואף לא לשנוא אותו בעצמו.

מן האוצר

מאוצרו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

מעלת האדם מול הבהמה

"ותרא האתון את מלאך ה' נצב בדרך וחרבו שלופה בידו ותת האתון מן הדרך ותלך בשדה ויך בלעם את האתון להטותה הדרך" (במדבר כב, כג)

מבואר בדברי התורה הקדושה שאתונו של בלעם זכתה לראות מה שלא זכה בלעם לראות. שהנה האתון ראתה את מלאך ה' עומד מולה בדרך וחרבו שלופה בידו, על כן נטתה הצידה במקום להמשיך בדרך שהורה לה בלעם. בלעם שלא ראה בתחילה את מלאך ה', הכה את האתון פעם אחר פעם, אך היא עמדה בשלה והמשיכה לנטות לצד הדרך. לאחר מכן פתח הקב"ה את פי האתון אשר שאלה את בלעם - מה עשיתי לך כי הכיתני זה שלוש רגלים, ולאחר שבאו בדברים, הסבירה לו האתון שראתה את מלאך ה' מולה, על כן לא יכלה להמשיך בדרך.

ומענין זה נמצאנו למדים שהאתון התעלתה בדרגתה על פני בלעם, בזה שראתה את מלאך ה' בזמן שהוא היה מכוסה ונסתר מעיני בלעם. וכיצד ניתן להסביר את הדבר שבלעם שהיה נביא, לא זכה לראות מה שראתה אתונו. והביאור בזה, שבלעם לא חיפש לשנות עצמו מדרכו הרעה אלא בחר בדרך הטומאה והרשע, שכפי שמצינו בדברי התורה, פניו של בלעם היו מועדות אל בלק כדי לטכס עימו עצה יחדיו כיצד לגבור על ישראל ולקללם. ואילו היה בלעם משתמש בכוחות שמים שניתנו לו בכדי להיטיב דרכו, אזי היה זוכה לראות את מלאך ה' כבר בתחילה, אך בהיות שבלעם בחר לדבוק ברוע ובטומאה, אזי הקב"ה השפילו בזה שאתונו דיברה אליו ברוגזה, ולא זו בלבד, אלא שה' פתח את פיה והיא הוכיחה אותו על התנהגותו.

חז"ל (סנהדרין לח, א) מקשים, אם האדם הינו נזר הבריאה ותפארתה, משום מה ברא הקב"ה את החיות והבהמות לפניו, שלכאורה מתאים היה שהאדם יברא לפני החיות והבהמות, וזאת כדי להוכיח את חשיבותו ועליונותו עליהם. ומבארים חז"ל שהקב"ה בכוונה תחילה ברא את החיות והבהמות לפני האדם, כדי ללמדנו מוסר השכל שבזמן שאדם הולך בדרך ה', דבק בתורתו ומקיים את מצוותיו, הרי הוא נזר הבריאה ומושל בה, ודרגתו גדולה משל הבהמות שלא ניחנו בדעה בינה והשכל. לעומת זאת, אם חלילה אדם בוחר להשחית את דרכו ולהיכנע לתאוותיו, אזי אין כל הבדל בינו לבין חית השדה, והיא אף עולה עליו בדרגתה בזה שנבראה לפניו בסדר הבריאה.

אם כן, חובה על האדם להתבונן בעצמו ולשמר בקרבו את חלק א-לוה ממעל שניתן בו, את הרוח ממללא אשר מבדילה ומפרישה אותו מן הבהמה ומקנה לו את העליונות עליה. ובזמן שאדם מפסיד את החלק הרוחני שבו - בזה שנמשך אחר תאוות החומריות, אזי הוא מחזק בקרבו את החלק הבהמי שבו, ועליו אומר הכתוב (קהלת ג, יט) "ומותר האדם מן הבהמה אין", דהיינו במצב שכזה אין לאדם שום יתרון על פני הבהמה, והיא אף עולה עליו בדרגתה בזה שקדמה לו בסדר הבריאה.

חיים בפרשה

ממשנתו של הקדוש רבינו חיים בן עטר זיע"א

"וירא משם קצה העם". (כב. מא)

והלא אמרו רבותינו ז"ל (תענית טו) שהעננים היו מכסים על ישראל ולא היו נראים לעין, וכשמת אהרן ונסתלקו העננים נגלו לעין ודע הכעני מושבם, ונלחם עמם. וחזרו אחר כך בזכותו של משה כאומרם ז"ל. אם כן ישראל היו מכוסים בענן, ואיך יאמר הכתוב "וירא משם קצה העם"? שאדברה היה צריך ה' להוסיף שמירה על שמירתך לבל תכנס בהסעין רעה של בלעם! אלא ודאי מה שראו קצה העם הוא על ידי כשפים שהיו עושים בציפור הידוע, והוא היה מגלה אותם. ויש כח במכשפות לעשות כן, כאומרם ז"ל (סנהדרין סז): למה נקראו מכשפות וכו'. והם גילו המכוסה בענן. והודיע הכתוב שלא גילו להם אלא קצה העם, לא פינת הצדיקים וגדוליהם.

מן המעיין

"ויתיצב מלאך ה' בדרך לשטן לו". (כב. כב)

יסוד גדול דורש רבי אהרן זכאי שליט"א בספרו "תורת הפרשה", מדברי המדרש; מלאך של רחמים היה, והיה רוצה למונעו מלחטוא שלא יחטא ויאבד.

מכאן אנו לומדים את גודל רחמנותו של הקדוש ברוך הוא, ששלח מלאך מיוחד למונע את בלעם מלחטוא ולתת לו אפשרות לחזור בו ממעשיו הרעים.

ואף על פי שבלעם לא היה אדם פשוט שנאמר שחטאו היה רק בשוגג, אלא אדם גדול מאד וכמו שכתוב "וידוע דעת עליון", וכל מעשיו היו בגדר מזיד, כיון שהיתה לו הבנה גדולה ועמוקה. ועם כל זה ריחמו עליו מן השמים.

אמור מעתה; אם על גוי כך מרחמים, על אחת כמה וכמה על כל יהודי ויהודי. ולכן כשאדם מרגיש שמתגבר עליו יצרו הרע ורוצה לחטוא, יתגבר על היצר ובודאי שירחמו עליו מן השמים ויסייעו לו בזה.

"ויפתח ה' את פי האתון". (כב. כח)

דינה של האתון נגזר למיתה, לפי שחם הקדוש ברוך הוא על כבודו של אותו רשע שלא יאמרו "זו היא שסילקה את בלעם בתוכחתה" (במדבר רב כ. יד).

בספר "תורת אברהם" מעיר; על איזה 'כבוד הבריות' מדובר כאן?הכל יודעים שאתון אינה מדברת מתוך גרונה, ורק נס גלוי היה כאן, וכיון ש"ויפתח ה' את פי האתון", הרי קול משמים הוא שהוכיחו, ומה אכפת לי על ידי מה נשמע הקול, אם על ידי בעל חי צומח או דומם, כיון שכך הם פני הדברים, אם כן איזה פחיתות כבוד יש כאן?

ועוד, הרי מדובר על כבוד בלעם הרשע, ועל אותה שעה שהלך לקלל את ישראל ולעקור את הכל חלילה. האם משום 'כבוד הבריות' שלו, צריכה האתון למות ונדחה צערו של בעל חי?

ומכאן עלינו ללמוד שבאמת אין השכל האנושי יכול להשיג את גודל הכבוד הראוי לכל אדם, באשר הוא נברא בצלם אלקים. ואם כך הוא אצל כל אדם, מה יאמר האדם על הכבוד הראוי לאיש ישראל עם סגולה; שעליהם נאמר: "חביבים ישראל שנקראו בנים למקום".

הבחנה זו מחייבת אפוא שינוי ערכים ביחס לכבוד ישראל להלכה למעשה.

"נאם שומע אמרי אל וידוע דעת עליון". (כד. טז)

רש"י הקדוש מבאר את ההגדרה של "ידוע דעת עליון" - לכיון השעה שכועס בה השי"ת.

והוא מאמר רבותינו ז"ל בתלמוד (ברכות ז). "ואין כל בריה יכולה לכון אותה שעה, חוץ מבלעם הרשע שכתוב בו; וידוע דעת עליון".

המשגיח הגה"צ רבי מאיר חדש זצ"ל נשאל; מדוע משה רבינו לא היה יודע דבר זה שבלעם הרשע כן ידע?

נענה המשגיח ואמר במתק לשונו; משה רבינו ע"ה הוא עצמו לא רצה לדעת דבר זה ולכן הוא לא ידע.

מסילות לאמונה

פרקים במסילות ישרים וארחות צדיקים

אותן על המידה הראויה.

כלומר; הטבע שבאדם שאיתו הוא נולד, הוא נקרא בשם 'תכונות אופי', ואילו האופן שבו האדם חי בפועל זוהי המידה.

זו הסיבה שחכמי המוסר מכנים לא פעם את עבודת המידות בשם 'שבירת המידות'. משום שכאשר האדם מגלה שיש בו איזו תכונה שהיא פועלת בו בקיצוניות והיא למעשה בולטת מידי לצד השלילי, אזי מוטלת עליו משימה לשבור את המידה הרעה הזו ולהסיר ממנו את החלק העודף עד שהמידה הזו תפעל בתוכו במידה נכונה.

והנה דוגמא; אדישות יתירה, איננה חיובית. ומשום כך מצינו בדברי חז"ל ש'קנאת סופרים תרבה חכמה'. כאשר ישנה קנאה בין תלמידים הלומדים בבית המדרש, ואחד מהחבורה יתבונן מהצד ויאמר לעצמו; 'מדוע חברי מתפתחים ולומדים ואילו אני מתבטל ונשאר מאחור' הרי שקנאה זו היא חיובית במהותה כי על ידי מתרבה חכמתו של האדם. אך לעומת זאת אם נשתמש במידת הקנאה כלפי הסלון החדש שרכשו השכנים, או למול הרכב הנוצץ של החבר - הרי זו קנאה שלילית.

תפסנו לדוגמא את מידת הקנאה, אך הדבר ברור שהרעיון בבסיסו שייך בכל מידה ומידה שבה יש לנקוט בדרך החיובית, בכמות הרצויה ובמקום הראוי. אם לא - הרי זו מידה רעה.

במדור זה אנו פוגשים מידי שבוע תכונות אופי כאלו ואחרות, כשנדרש מאיתנו להתגבר ולהתעלות על עצמנו, או כפי שהוגדר כאן 'לשבור את המידות'. ולא פעם אנו שואלים

תכונות האדם ואופיו נקראות בלשון הקודש בשם 'מידות'.

והשאלה כמו עולה מאליה; מהו הקשר, לכאורה, בין האופי של האדם לבין 'מידות' שפירושן המילולי שייך למדידות של אורך רוח וגובה? ובכלל יש להבין מדוע מידה רעה איננה נקראת בשם 'תכונה רעה' או אפילו 'אופי רע'?

את התשובה לכך אנו מוצאים בדבריו המחכימים של הרב זמיר כהן שליט"א, בהיות ולפי השקפת היהדות אכן לא מדובר באופי רע. כשם שאי אפשר להגדיר את האש כדבר רע, כך בדיוק אי אפשר להגדיר תכונות אופי שבאדם תכונות רעות.

אלא מה? תלוי כיצד אנו משתמשים בכל תכונת אופי; אם למשל נשתמש במידת הקנאה בתאוה או בכבוד בצורה נכונה ומפנים אותם לאפיקים חיוביים, אזי הנה יש לנו מהם תועלת רבה. אולם אם התכונות האלו בוערות בתוכינו בהפרזה, עד שהן מובילות אותנו למחוזות רעים, או אז עלינו לשבור את העודף שבהן ולהעמיד

אנשי אמונה

אורחות חיים מתוך הספר "אנשי אמונה" לתולדות צדיקי משפחת פינטו זיע"א

ר' ישועה דרעי הגיע בשנת תשנ"ט למוגאדור יחד עם אשתו, כדי להשתתף בהילולא של הצדיק רבי חיים פינטו זיע"א.

בטרם הגיעו להילולא חשב ר' ישועה להכנס אל מו"ר שליט"א, בכדי להתברך מפיו, אלא שלא היה בידו כסף כדי לתת לרב לצרכי צדקה, כי אם חסכוניות שחסך לעצמו. אשתו שהרגישה בלבטיו, אמרה לו "אל תיכנס אל הרב, שהרי אין לך מה לתת לו". אך ר' ישועה לא קיבל את עצתה של אשתו ואמר לה: "הרי יש לי חסכוניות, ואותם אני אתן לרב".

אשתו של ר' ישועה לא הסכימה עם הצעד הזה: "אם נתן את כל החסכוניות שלך לרב, מנין יהיה לנו כסף כדי לחגוג את החגים הקרבים, ראש השנה, יום הכיפורים וסוכות?" כך תהתה בפניו. ר' ישועה שמע את טענתה, וענה לה: "השם ירחם".

אשתו שוב הציעה לו שלא ייכנס אל הרב, אולם הוא לא שמע לקולה ונכנס.

כשר' ישועה נכנס לחדרו של מו"ר שליט"א, הוא הניח על השולחן מעטפה ובתוכה 1000 פראנק. כשיצא מהחדר, אשתו הרעימה עליו בקולה: "כיצד נתת לרב את כל כספי החסכוניות שלנו?"

ר' ישועה נותר בעמדתו: "כיצד אפשר ללכת להילולא של הצדיק, ולא לתת לנכדו של הצדיק כסף לצדקה?"

"אם כן, יכלת לתת לרב רק רבע מהסכום, אבל לא את כל הסכום שחסכת?" כך המשיכה אשתו לתהות.

ר' ישועה הרגיע את אשתו ואמר לה: "בזכות זה, יעשה עמנו השם יתברך ניסים ונפלאות, כדי שנוכל לחגוג את החגים בשמחה ובשלום".

לאחר ההילולא שבו בני הזוג לביתם, לקזבלנקה. בעוד הם עושים את דרכם לעבר ביתם, פוגש אותם יהודי שאינו מכיר כלל את ר' ישועה, ושואל אותו: "האם יש לך כסף כדי לקנות מצרכים לחגים, ולעבור את החגים בשלום?"

- לא! השיב ר' ישועה.

אותו יהודי הוציא מכיסו סך של 1000 פראנק, ונתן אותו לר' ישועה.

מי היה אותו יהודי? רק הקדוש ברוך הוא יודע.

על כל פנים, אשתו של ר' ישועה, שראתה בעיניה את גודל הישועה המיוחדת - שהנה הם קיבלו בחזרה את אותו הסכום שנתנו לכבודו של הצדיק - התפייסה עם בעלה. וכל אותו הלילה ישבו ודיברו על קדושת הצדיק זיע"א, כיצד בזכותו הוחזר להם סכום הכסף שהיו צריכים לצרכי החג, זאת כאשר שכר מצות הצדקה קיים להם לעולם הבא.